

VELKOMMEN

TIL

**KURS FOR FOLKEVALGTE I OSLO OG AKERSHUS
ALKOHOL- OG NARKOTIKAKUNNSKAP.**

A - jeg vil gjerne

[bestille "Alkohol - kutt ned - kutt ut?"](#)

[ha informasjon om FMR](#)

[vite mer om kvinnenettverket](#)

[vite mer om "Positiv rus"](#)

[bestille materiell](#)

[finne informasjon om et rusgifttema](#)

[vite mer om terminologien på rusgiftfeltet](#)

- [lese tidsskriftet Mot Rusgift på nett](#)
- [bli medlem i FMR](#)
- [bli støttemedlem i FMR](#)
- [studere hasj og få tilskudd til det](#)
- [finne informasjon om sprøyterom](#)
- [vite noe om russ og rusgift](#)
- [lese om FMRs historie](#)

Kalender

12.11 FMRs fagdag: Sannheter og myter om avhengighet, stoffbrukere og sosial tilhørighet

Hva er FMR

Forbundet Mot Rusgift - FMR - er en rusgiftpolitisk organisasjon som retter sin virksomhet inn

mot studenter og fagfolk ved universiteter og høyskoler. FMR sier ja til de rusopplevelser som forårsaker av positive sansestimuli. FMR sier nei til en kjemikaliserings av folks følelses- og bevissthetsliv ved bruk av alkohol, narkotika og piller. FMR har nettverk ved flere universiteter og høyskoler - vil du også være med?

FMRs fagdag 2010 den 12. november Fagdag: Sannheter og myter om avhengighet, stoffbrukere og sosial tilhørighet

FMR arrangerer årets fagdag i Oslo fredag den 12. november.

Tema: "Sannheter og myter om avhengighet, stoffbrukere og sosial tilhørighet"

[Les mer og meld deg på](#)

Alkohol: Kutt ned - kutt ut?

2010-10-05

Fem kvelders kurs for deg som:

- er bekymret for din

Siste nr av tidsskriftet Mot Rusgift: Legalisering?

2010-10-06

[Les mer...](#)

rusgiftpolitikk positiv rus studenter og mye mer.....

Tidsskriftet Mot Rusgift - bli abonnent

Rusgifttemaer fra A til Å

Alkohol
Alkohol og helse
Alkoholfri livsstil
Alkoholpolitikk
Arbeidsliv
Behandling
Bokanmeldelser
Cannabis
Det Nytter
Fakta om rusgifter
Foreldre og barn
Forskning
Graviditet

Grunnlagsinfo
Historie
Institusjonene
Internasjonalt
Kommunal rusgiftpolitikk
Kvinnenettverk
Kvinner
Lavterskeltiltak
Legalisering
Linker
Lover
Metadon mm (LAR)
Narkotika

Ordbok
Overdoser
Positiv rus
Publikasjoner
Rusbrus
Psykisk helse
Rusgiftpolitikk
Russ
Skole
Sprøyterom
Studenter
Terminologi
Test ditt alkoholforbruk
Trafikanter

Se også

Knuts Blogg

Her kan du lese [bloggen](#) til FMRs leder Knut T. Reinås.
De siste innleggene:

2010-09-24

[Hva kan du oppnå ved å kutte ut alkoholen?](#)

2010-09-13

[Ønsketenkning i Dagbladet](#)

2010-08-27

["Mot en ny narkotikapolitikk?"](#)

2010-08-19

[Narkotikaforbud, liberalisme og demokrati.](#)

2010-08-16

[Narkotika og straffbarhet.](#)

2010-01-14

[Fremskrittspartiet og rusgiftpolitikken](#)

2009-12-17

Se FMRs film om russefeiring; Ikke "tryn" for målstreken

Se FMRs film "Du behøver ingen unnskyldning"

Alkoholpolitisk verktøykasse 2010

Knut T. Reinås
leder i FMR

Verktøy for velferd

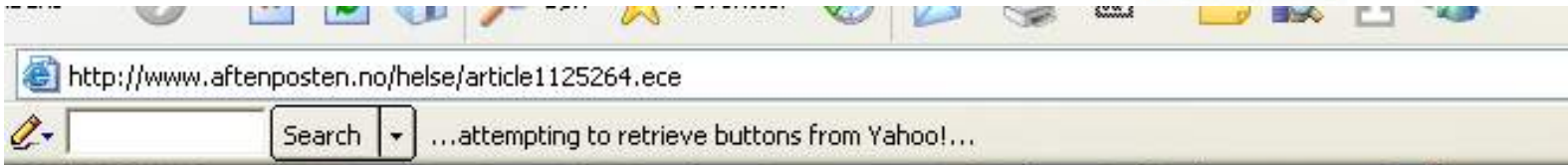
Lokal alkoholpolitikk HVORFOR?

SMÅ INNSATSER – STORE RESULTATER

Norge: Mindre alkoholproblemer enn de fleste andre vestlige land

Men: Rekordhøyt forbruk 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 og 2008

Økt forbruk = økte alkohol- og helseproblemer

- iden
- 48t/Siste 100
- nriks +
- riks +
- omi +
- nger & Debatt +
- t +
- all +
- ruker.no**
- jene dine**
- e
- l
- Motor**
- og vin +
- og nett +
- et +
- ir +
- kk +
- og DVD +

ANNONSE ▼

Publisert: 30. september 2005-Oppdatert: 30. september 2005 kl.13:56

600.000 dør av alkohol

600.000 europeere dør hvert år av alkohol. Ett av fire dødsfall blant menn under 30 år skyldes alkohol.

NINA LØDEMEL

En ny rapport fra WHO viser at 55.000 av de som dør av alkoholskader hvert år er mellom 15 - 29 år. En av fire menn som dør før de er 30 år dør på grunn av alkohol.

- EU fikk sjokk da de fikk disse tallene på bordet og sa at nå er det nok, nå må

Mest tipse

- ▶ Drømme, luksusho
- ▶ Hurra To
- ▶ Al-Qaida-knyttet til
- ▶ Kloke me velger vin
- ▶ Får gratis utlandet
- ▶ Bedre råc deprimer
- ▶ Lurte til s
- ▶ Høy døde barnevern
- ▶ Elitesold: under øvt
- ▶ Nisse får erstatning

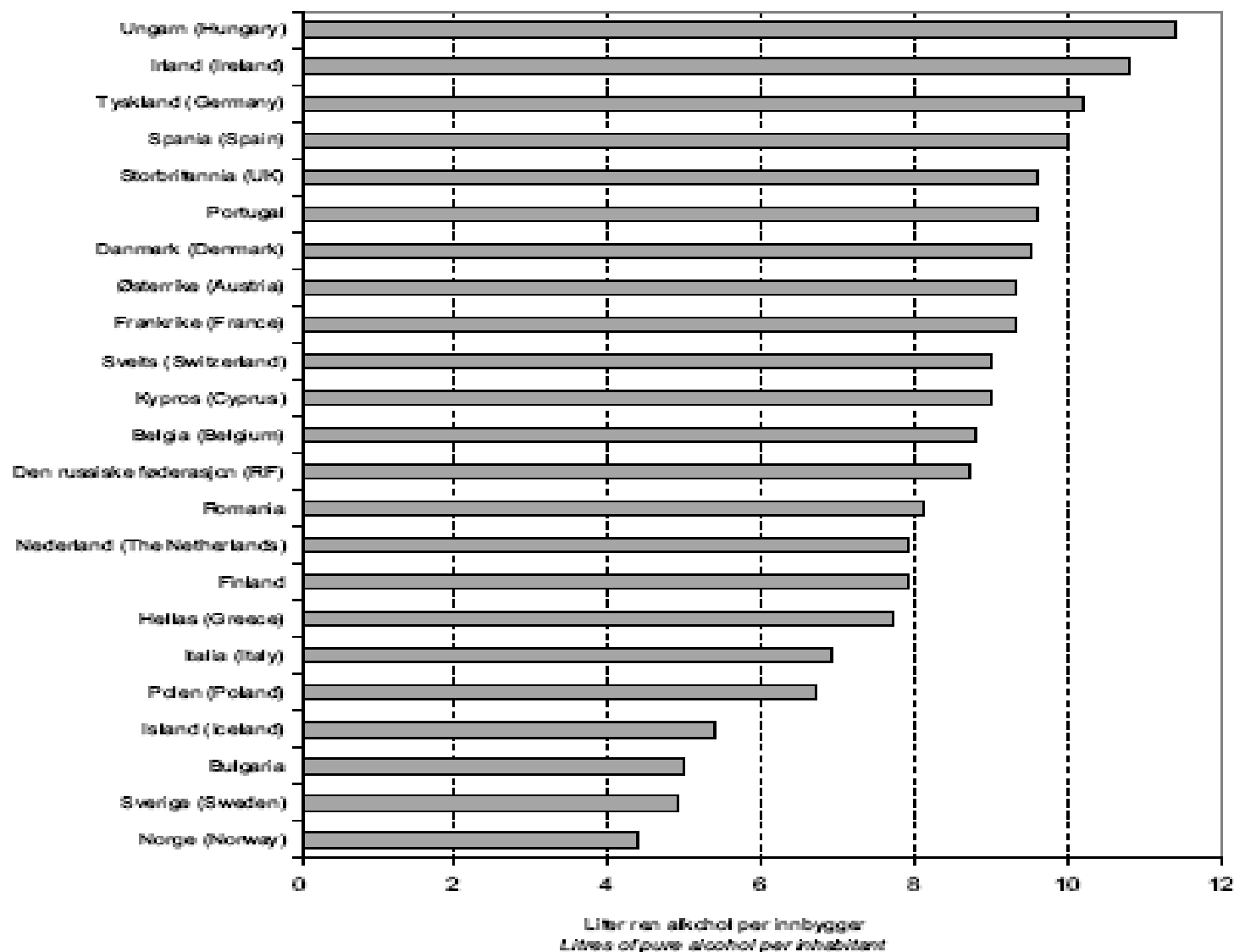
Mest lest

- ▶ Akerselve
- ▶ Jet om de

Figur 1.1a

Omsetning av alkohol i utvalgte europeiske land 2003

Sales of alcohol in some European countries 2003

Kilde (Source): World Drink Trends 2005

DEN GODE NYHETEN

Vi kan oppnå gode resultater i alkoholpolitikken

Gode resultater krever ikke store ofre,
forsakelser eller byrder

Forebyggende tiltak – små innsatser med store
gevinster

DET NYTTER

Norge i en særstilling i den vestlige verden:

Lavt alkoholforbruk

Få, men alvorlige, alkoholproblemer

Stor kunnskap om forebygging av alkoholproblemer

UTFORDRINGEN

Prioritere helse, trygghet og velferd framfor andre hensyn.

”Det som virker, er politisk umulig. Det som er politisk mulig, virker ikke”
(Robin Room – kjent alkoholforsker).

BILDET

Rekordforbruk

Økende problemer

Lite problemer i forhold til andre land

Til plage for mange

Vaner i endring

Oftere

Ungdom og kvinner drikker mer

Uregistrert forbruk

Mange nye skjenkesteder

Billigere enn før

Antall vinmonopolutsalg fordelt på fylke 1996 – 2008

Number of Vinmonopolet sales outlets by county 1996 – 2008

Fylke County	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Østfold	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7	9	10	10
Akershus	11	11	11	13	14	16	18	18	19	19	19	19	21
Oslo	17	17	18	19	19	20	20	21	21	22	23	24	24
Hedmark	4	5	5	6	6	6	7	8	9	9	9	10	10
Oppland	5	5	5	5	5	7	7	8	8	9	10	11	13
Buskerud	5	5	5	5	6	7	8	8	9	9	9	9	11
Vestfold	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	8
Telemark	5	5	5	5	6	6	8	8	8	8	9	10	11
Aust-Agder	1	1	2	2	3	4	5	6	6	6	6	6	6
Vest-Agder	3	3	3	3	4	4	5	5	5	5	6	7	8
Rogaland	6	6	6	7	8	9	10	11	11	11	11	11	11
Hordaland	9	9	9	11	11	15	17	18	18	19	19	19	19
Sogn og Fjordane	3	3	4	4	4	5	7	7	7	7	8	9	10
Møre og Romsdal	3	3	4	6	7	8	9	10	10	10	13	14	16
Sør-Trøndelag	8	8	8	8	8	9	10	12	13	13	15	16	16
Nord-Trøndelag	4	4	5	5	5	5	5	6	7	7	7	7	8
Nordland	9	9	9	9	9	10	12	13	14	14	15	16	17
Troms	4	4	5	5	7	7	8	9	9	9	9	10	11
Finnmark	4	5	5	6	6	6	7	7	8	8	8	8	9
Totalt (Total)	112	114	120	130	140	156	176	188	195	198	211	222	239

DET FORVENTES

Alkoholloven krever at alle norske kommuner utarbeider **alkoholpolitiske handlingsplaner**.

Sosial- og helsedirektoratet anbefaler at alle norske kommuner utarbeider **rusgiftpolitiske handlingsplaner**.

I Oslo vil bydelene måtte påta seg mange av disse oppgavene. Men bevillingspolitikken har så langt vært et sentralt ansvar i Oslo.

NYHETER OSLO

Så mye øker risikoen hvis du drikker

Tre unge mennesker omkom i denne ulykken like ved Kongsgården på Bygdøy lørdag 3. mai. FOTO: KNUT SNARE

Rusmidler er årsaken til to av tre dødsulykker der kun en bil er involvert.

JOSTEIN IHLEBÆK

Les også: [Ulykkessjåføren hadde 1,9 i promille](#)

I dag ble det kjent at den 20 år gamle ulykkessjåføren hadde 1,9 i promille da han kjørte sin Audi TT rett inn i et tre på Bygdøy 3.

Oppdatert: 21.05.08 kl. 18:42 Publisert:
21.05.08 kl. 18:32

Tips oss (TLF: 02286 - SMS/MMS:
[2286](#))

Forbundet Mot Rusgift
fmr.no

Det er blant annet slike tragedier vi må arbeide for å forebygge. Det er også et politisk ansvar.

DET LØNNER SEG

En vellykket alkoholpolitikk vil gi positive utslag på flere av disse områdene:

Trafikkulykker * Båtulykker * Drap * Vold * Fattigdom *
Psykiske problemer * Fysiske skader * Hjemmeulykker *
Voldtekter * Annen mishandling og vold mot kvinner *
Omsorgssvikt i familier * Mishandling og seksuelt misbruk
av barn * Selvmord * Husbråk *
Familier i oppløsning * Bråk og konflikter i bysentra og rundt
skjenkesteder * Forulemping av uskyldige på gata og på
offentlige steder * Skilsmisser * Drukning *
Seksualforbrytelser * Seksuell trakassering * Fravær på
jobben * Økt sykkelighet * Svekket arbeidsinnsats på grunn
av alkohol

HVA ER ALKOHOLPOLITIKK?

Tiltak som kan bidra til å redusere forbruket av alkohol og minske skadene av bruken.

Tiltak som gir det store flertallet mulighet til å bruke alkohol, uten at skadene på individ og samfunn blir for store.

Tiltak som bedrer hverdagen for mange.

MÅL, HANDLING OG RESULTATER

Gjennomsnittsforsbruket av alkohol i en folkegruppe er den beste målestokken på hvor store alkohol-problemer den samme gruppa vil få.

STEG 1: DEFINERE MÅL

- Redusere gjennomsnittsforbruket
- Endre spesielt skadelige drikkemønstre
- Redusere ulovlig omsetning av alkohol
- Heve den gjennomsnittlige debutalderen
- Øke oppslutningen om alkoholfrie soner
- Redusere skadevirkninger som alkoholbrukere påfører andre

DELMÅL

Utvikle de foreslåtte målene til delmål.

Målet ”endre spesielt skadelige drikkemønstre” kan konkretiseres til:

- a) redusere promillekjøring
  - b) unngå alkoholbruk under svangerskap
  - c) redusere alkoholbruken i russefeiringen
  - d) redusere drikking på dansefester
- OSV.

STEG 2: VELGE TILTAK

Målformuleringene skal være redskaper i det daglige politiske arbeidet:

Vil det foreslåtte tiltaket eller den politiske endringen bidra til:

9. å redusere gjennomsnittsforbruket av alkohol?
10. å endre spesielt skadelige drikkemønstre?
11. å redusere ulovlig omsetning av alkohol?
12. å heve den gjennomsnittlige debutalderen for alkohol?
13. å øke oppslutningen om alkoholfrie soner?
14. å redusere skadevirkninger som alkoholbrukere påfører andre?

STEG 3: DOKUMENTERE RESULTATER

Bruke målene til å gjøre opp alkoholpolitisk status regelmessig - fører den vedtatte politikken fram til de målene vi ønsker?

Har vi fått til:

8. å redusere gjennomsnittsforbruket av alkohol?
9. å endre spesielt skadelige drikkemønstre?
10. å redusere ulovlig omsetning av alkohol?
11. å heve den gjennomsnittlige debutalderen for alkohol?
12. å øke oppslutningen om alkoholfrie soner?
13. å redusere skadevirkninger som alkoholbrukere påfører andre?

LOKAL ALKOHOLPOLITIKK – FORSLAG TIL TILTAK

- Rusgiftpolitisk råd
- Statusrapporter om rusgiftsituasjonen
- Holdnings- og forbruksundersøkelser
- Bruke nasjonal forskning og statistikk
- Bruke skjenkekontrollørenes rapporter
- Oversikt over overtredelsene av alkoholoven
- Kartlegge hvor mange som føler seg plaget av berusede personer
- Umiddelbar rapportering fra bydelen og rusgiftpolitisk råd til berørte instanser og parter om nye og foruroligende utviklingstrekk.

SETTE MÅL OG EVALUERE RESULTATER

- Rusgiftpolitisk handlingsplan (lovpålagt).
- Noen overordnede mål for reduksjon i alkohol- og narkotikaproblemene i kommunen.
- Årlig rapportering til bydelen og byrådet om utviklingen i forhold til målene.
- Helhetlig innsats og systematisk oppfølging gjennom SALTO-koordinator i hver bydel, SLT-koordinatorer i andre kommuner.
- Bred og samordnet forebyggingsinnsats med skole, foreldre, næringsliv, organisasjoner osv.
- Vurdere virkningen av andre politiske planer og vedtak på andre områder (f.eks. næringspolitikk) opp mot målene i alkoholpolitikken.

Instanser som forvalter den kriminalitetsforebyggende politikken, SALTO

Kommunale instanser:

- Bydelene
- Utdanningsetaten (m/PPT-tjenesten)
- Rusmiddeletaten (m/Uteseksjonen)
- Barne- og familieetaten (m/Barnevernsvakten)
- Stopp Tagging Sekretariatet
- OXLO-kampanjen (Enhet for mangfold og integrering)

Statlige instanser:

- Oslo politidistrikt
- Konfliktrådene i Oslo
- Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD)
- Rådgivningskontoret for kriminalitetsofre i Oslo
- VOKT (ByPass): Volds- og kriminalitetsforebyggende tjeneste for sivile tjenestepliktige

Frivillige/private instanser:

- Oslo idrettskrets (m/Storbyprosjektet)
- Oslo Røde Kors
- Natteravnene
- Anti-rasistisk senter
- Ungdom mot vold

SIKRE ALKOHOLFRIE SONER OG FRITIDSTILBUD

- Gi kommunale tilskudd til lag og foreninger som driver kulturarbeid.
- Still krav om at kulturaktiviteter for ungdom må være alkoholfrie for å kunne motta kommunale tilskudd.
- Prioriter kommunale tilskudd til lag og foreninger som driver rusgiftfrie arrangementer og møtesteder.
- Sikre at det er tilbud om fritidsklubber for barn og ungdom i lokalmiljøet (i kommunal regi eller drevet av frivillige).
- Gi økonomisk støtte til ungdomsklubber for ungdom under 18 år, nattkino og andre alkoholfrie fritidstilbud på kveldene og om nettene.

DEMPE DE ØKONOMISKE INTERESSENE OG DERES MARKEDSFØRING

- Vedta at hensyn til trygghet, velferd og helse vil bli tillagt større vekt enn næringshensyn i bevillingssaker.
- Ta i bruk sanksjoner mot skjenke- og salgssteder som driver markedsføring i konflikt med forbudet mot alkoholreklame (happy hour, to-for-prisen-av-en osv.).
- Slå ned på produktplassering som tydelig kan oppfattes som reklame for alkohol
- Slå ned på oppmerksomhet rettet mot nye produkter som kan inneholde alkohol og som selges der mindreårige ferdes (rus-is, russjokolade etc.)

BEGRENSE TILGJENGELIGHETEN

- Begrense antallet salgs- og skjenkebevillinger i bydelen/kommunen.
- Vedta salgs- og skjenketider som begrenser tilgangen til alkohol på kveld og natt.
- Gi salgsbevilling bare til dagligvarebutikker og skjenkebevillinger bare til ordinære kafeer, barer og restauranter.
- Ikke åpne for skjenkebevilling til andre typer handels- og servicevirksomheter, for eksempel bensinstasjoner, kiosker o.l.
- Ikke gi skjenkebevillinger (faste eller ambulerende) til skoler, barnehager, bowlinghaller, idrettsanlegg o.l. der barn og ungdom utgjør en viktig brukergruppe.
- Sett som vilkår for salgsbevilling at butikkene også skal ha alkoholfritt øl og lettøl i kjøleskap.
- Sett som vilkår for skjenkebevilling at alle alkoholfrie drikker skal være synlige ved bardisk.

GOD SALGS- OG SKJENKEPRAKSIS

- Kreve regelmessig kontrollvirksomhet og rapportering.
- Evaluere kontrollvirksomheten årlig sett opp mot målsettingene i rusgift-politisk handlingsplan.
- Regelmessige, brede kontroller av skjenke- og serveringssteder.
- Øke bydelens/kommunens juridiske kompetanse knyttet til salgs-, skjenke- og kontrollvirksomhet.
- Vedta en forutsigbar praksis mht. reaksjoner overfor serveringssteder og butikker som bryter reglene.
- Forfølge regelbrudd umiddelbart og konsekvent.
- Spesielt fokus mot salg til/skjenking av mindreårige og berusede personer.
- Politi eller andre instanser som avdekker alkoholloven, må melde fra til Næringsetaten, men også til bydelen.
- Info- eller diskusjonsmøter med bevillingsinnehavere og ansatte om bydelens/kommunens rusgiftpolitikk og regler.
- Kurs for ansatte i skjenkebedrifter.

OPPLÆRING OG VIDEREFORMIDLING

- Hvilke instanser og yrkesgrupper kan bidra til å forebygge alkoholproblemer?
- Møter med disse om utfordringene og opplæringsbehovet.
- AKAN-aktivitet og rusgiftforebyggende tiltak på kommunale arbeidsplasser.
- Dialog med næringslivet i bydelen/kommunen for å stimulere til AKAN-aktivitet på private arbeidsplasser.
- Opplæringstiltak for grupper som bør spille en spesiell rolle i lokalt forebyggingsarbeid.

DEBATT OG BEVISSTGJØRING

- Presentere rapporter om konsekvenser av rusgiftpolitikken eller alkoholkonsumet og narkotikaproblemet i bydelen/kommunen for politikere, offentlige etater og innbyggere. Legge til rette for offentlig debatt om situasjonen og tiltak for å redusere konsekvensene.
- Invitere ungdomsråd, FAU-er, lokale foreninger, skoler, natteravner o.l. til å uttale seg om oppvekstmiljø og forebygging.
- Tverretatlig bydelsseminar med fokus på viktige faktorer for å sikre oppvekstmiljøet.
- Lokale aktiviteter og prosjekter rundt nasjonale kampanjer fra for eksempel Helsedirektoratet, "Av og til" (AlkoKutt) og andre.

Trivsel i det offentlige rom

- Sammen med off. etater, næringsliv og frivillig sektor: Definere standarden på "det offentlige rom" i bydelen/kommunen.
- Trivsels erklæring: hva innbyggerne skal kunne forvente seg i lokalmiljøet.
- Kreve at skjenkenæringen samarbeider med Næringsetat/bydel/politi om å minimere ordensproblemer ved stengetid.
- Forfølge saker overfor skjenkesteder der skjenking har medført bråk eller skader i det offentlige rom.
- Spesiell politiinnsats i belastede områder og kritiske tidsrom.
- Begrense skjenketidene i boligstrøk.
- Gi bevilling til utendørsskjenking bare der det ikke er forstyrrende for nabolaget.
- Sikre alkoholfrie steder for barn, ungdom, barnefamilier og rusgiftavhengige/tidligere rusgiftavhengige.
- Natteravnordninger i samarbeid med frivillige organisasjoner, foreldre, politi osv.

UTVIKLING AV BARN OG UNGE

- Modningsprogrammer for elever i barneskolen – trening i å forstå og sette ord på egne opplevelser og følelser.
- Prosjekter i skoler og organisasjoners regi for ungdom – sosial trening, mestre sosiale situasjoner, bevisstgjøring om mobbing og utestengning.
- Involvere elever i u-skole og vg. skole i rusgiftforebyggende programmer etter ung til ung-modellen.
- Prosjekter i u-skolen for nettverksbygging mellom foreldre – diskutere foreldrerollen, felles praksis rundt innetider, lommepenger, overnatting osv.

TILTAK MOT SPESELT RISIKABLE DRIKKEMØNSTRE OG SPESELT UTSATTE GRUPPER

- Kartlegge spesielt risikable drikkemønstre og spesielt utsatte grupper i lokalmiljøet.
- Etablere et føre var-system i bydelene/kommunen.
- Sikre at det kommunale hjelpeapparatet er rustet til å avdekke og sette inn tiltak for barn som plages av foreldre og andre voksnes alkoholbruk.
- Tverrfaglig samarbeid for å identifisere barn som trenger spesiell oppfølging.
- Bygge ut hjelpetiltak og oppsøkende virksomhet for å fange opp ungdom som er i ferd med å utvikle destruktive vaner.
- Samarbeid med politiet om promillekontroller på spesielt utsatte tidspunkter.

TILTAK MOT SPESELT RISIKABLE DRIKKEMØNSTRE OG SPESELT UTSATTE GRUPPER (FORTS.)

- Sikre at familier, spesielt gravide, får informasjon om farene ved alkoholbruk i svangerskapet.
- Prosjekter i samarbeid mellom vg. skole, elevene, organisasjoner og bydel for å endre innholdet i russefeiringen.
- Rusgiftfrie arrangementer på tidspunkter som er spesielt kritiske mht. alkoholbruk blant unge (natt til 1. og 17. mai, st.hans osv.).
- Samarbeidsavtaler med arrangører av lokale festivaler o.l. der fyll er et spesielt problem (vakthold, kontroller, skjenkepraksis osv.).

Verktøy for velferd

OPPSUMMERING AV NASJONALE OG INTERNASJONALE TILTAK

NASJONAL ALKOHOLPOLITIKK

”Blant 150 land er Norge det landet som bruker flest av de mest effektive virkemidlene mot økt alkoholkonsum. Norge bør ta lærdom av dette og verne om alkoholpolitikken sin”.

(Forsker Thomas Babor ved lansering av *Alcohol: No Ordinary Commodity* i Oslo, 2003.)

EN HELHETLIG ALKOHOLPOLITIKK

En vellykket nasjonal alkoholpolitikk må sikre en helhetlig satsing på både

- forebygging
- behandling
- rehabilitering

DEN NORSKE ALKOHOLPOLITIKKEN

Det er de samlede tiltak som gir best resultat

Samfunnets holdninger og rammer for bruk av rusgifter er av betydning for alle:

- de som bruker alkohol
- de som er avholdende fra alkohol
- de som har en avhengighet til alkohol
- de som skal bli eller er rehabilitert fra bruk.

En aktiv kontrollpolitikk og forebygging av alkoholproblem er avgjørende for å sikre en helhetlig alkoholpolitikk.

→ Derfor er det avgjørende å beholde dagens restriktive politikk for å dempe tilgangen til alkohol.

TRE NASJONALE ALKOHOLPOLITISKE UTFORDRINGER

- Bevare hovedelementene i den norske, restriktive alkoholpolitikken og sikre at den blir gjennomført på en effektiv måte.
- Drive kunnskapsformidling og mobilisering i opinionen til støtte for denne politikken.
- Utvikle nye tiltak som kan inngå i den nasjonale alkoholpolitiske strategien og dekke opp felter som i dag ikke er tilstrekkelig dekket.

BEGRENSE TILGJENGELIGHETEN GJENNOM EN KUNNSKAPSBASERT KONTROLLPOLITIKK VED Å:

- Satse på Vinmonopolet som alkoholpolitisk instrument.
- Bruke avgiftsinstrumentet for å holde alkoholforbruket nede.
- Opprettholde og gjennomføre forbudet mot reklame for alkoholprodukter.
- Beholde kvotene for innførsel av alkohol.
- Holde oversikt over grensehandel og drive en effektiv grensekontroll.
- Øke forebygging av rusgiftproblemer på arbeidsplasser.
- Beholde aldersgrensene og sikre håndheving av disse.
- Beholde promillegrense for bilkjøring og senke promillegrense for båt.
- Drive kunnskapsformidling og opinionsarbeid til støtte for dagens alkoholpolitikk.

INTERNASJONAL ALKOHOLPOLITIKK

Vedtak som blir fattet – og ikke blir fattet – i internasjonale organer og i styrerommene til multinasjonale selskaper, legger føringer for alkoholpolitikken i bydelen, i kommunen og i Stortinget.

Men:

Utviklingen internasjonalt tyder på at det er mulig å mobilisere for en mer restriktiv alkoholpolitikk.

FORSLAG TIL ALKOHOLPOLITISKE TILTAK PÅ NASJONALT OG INTERNASJONALT NIVÅ

- Videreføre det nordiske samarbeidet for å påvirke alkoholpolitikken i EU-/EØS-området og bygge allianser internasjonalt til støtte for en alkoholpolitikk som sikrer folkehelseperspektivet.
- Sikre at Norge bidrar med aktiv støtte av arbeidet med WHO's alkoholpolitiske offensiv.
- Arbeide for at alkohol som produktgruppe blir tatt helt ut av handelsavtalene under WTO og reise debatt under GATS-prosessen som synliggjør alkohol som et problem for folkehelse og velferd globalt.
- Bidra til å løfte alkohol, fattigdom og utvikling opp som et prioritert og tverrgående tema i norsk bistandspolitikk.

Verktøy for velferd

Lokal alkoholpolitikk INNSIKT

VI FORANDRER OSS I FLOKK

- Alkoholbruk og alkoholvaner er et **sosialt** fenomen
- Vi drikker sammen – utvikler våre vaner sammen.
- Vi kan likevel rammes ulikt!
- Vi beveger oss i flokk

TOTALFORBRUKSMODELLEN

Forbruksnivået - gjennomsnittlig forbruk i en folkegruppe - er den viktigste forklaring på hvor store alkoholproblemer denne gruppa vil få.

Viktig: Legge opp til en alkoholpolitikk som påvirker forbruket hos oss alle, ikke bare hos storforbrukerne.

Enkle og moderate tiltak rette inn mot de fleste av oss gir bedre resultater enn tunge og kostbare tiltak rettet inn mot de få som har problemer.

POLITIKKEN MÅ VÆRE KUNNSKAPSBASERT

Vi har en bred forskningsbasert kunnskapsplattform:

- Kunnskap om omfanget på alkoholskadene.
- Kunnskap om hvilke tiltak som mest effektivt kan bidra til å redusere alkoholskadene.

HVA ER ALKOHOLPROBLEMET?

Modell som fokuserer på hvem som rammes:

1. Skader på brukerne selv
Ulykker, fysiske skader, psykiske skader, avhengighet, arbeidsuførhet, sosial utstøtelse osv.
2. Skader på brukernes nære omgivelser
Alle typer skader som en del alkoholbrukere påfører sine nærmeste (ektefelle, barn, foreldre, øvrig familie, nære venner og kolleger).
3. Skader på tredjeperson
Problemer og skader som alkoholbrukere påfører de fjernere omgivelsene, ofte knyttet til "fyll og spetakkel.

HVA ER ALKOHOLPROBLEMET?

Modell som tar utgangspunkt i hva som er årsaken til at alkoholproblemer oppstår:

Årsak

Dårligere ferdigheter pga. alkoholpåvirkning

Svekket dømmekraft i fylla

Langvarig drikking

Type alkoholskader

Ulykker: Fall, trafikkulykker, drukning osv.

Dumme ting som blir gjort i fylla, enten pga. påvirkn. eller fordi en "har lov" til å overskride grenser for normal oppførsel.

Sykdommer og skader på brukeren, inkl. avhengighet.

Risiko og forekomst av ulike skadevirkninger av alkohol

Tabellen viser hvor mange prosent av konsumentene i de ulike konsumentgruppene som har opplevd de nevnte konsekvensene en eller flere ganger i løpet av siste år

Konsumentgruppe (Liter siste år)	Andel (%) av brukerne	Risiko (%) for:					Konsumentgruppens andel (%) av alle tilfellene av:				
		Arbeidsfravær	Krangel	Slagsmål	Ulykke	Skrumplever*	Arbeidsfravær	Krangel	Slagsmål	Ulykke	Skrumplever*
Lavt (0-5)	85	3	6	1	1	1	46	48	30	27	5
Moderat (5-10)	10	12	23	8	4	1,5	22	27	26	23	3
Høyt (10-30)	4	27	31	19	10	4	24	18	30	27	5
Ekstremt (30+)	1	50	57	43	43	190	9	7	14	23	87
Totalt	100	6	10	3	2	-	100	100	100	100	100

* For skrumplever angis relativ risiko gitt at lavkonsumentene har risiko 1.

Gjelder alkoholisk levercirrhose.

tir. Kilde: Skog 1985

EFFEKTIV STRATEGI MOT ALKOHOLPROBLEMER KREVER INNSATS PÅ FLERE OMRÅDER SAMTIDIG

Bygging

Tiltak for utvikling av enkeltindivider: Lære å leve med medgang/motgang, miljøer som gir den enkelte mulighet til å realisere sine talenter og drømmer.

Forebygging

Tiltak mot individer og miljøer: Påvirke for å redusere forbruket av alkohol og unngå at alkoholproblemer oppstår.

Behandling

Tiltak som settes inn mot enkeltpersoner og spesifikke grupper: Hjelp folk ut av en livssituasjon der alkoholbruk dominerer, samt tiltak for å dempe konsekvensene av drikkingen.

Integrering

Hjelp dem som er kommet ut av alkoholavhengigheten, tilbake til en fungerende livssituasjon uten alkohol.

ALKOHOL, NARKOTIKA OG BLANDINGSBRUK

Alkoholproblemene og narkotikaproblemene fortjener begge stor oppmerksomhet og kraftig innsats. De henger også sammen:

Vi har mange blandingsbrukere.

De fleste som har et narkotikaproblem, startet med alkohol (og tobakk).

Den som har et høyt forbruk av én rusgift, har økt risiko for også å få et høyt forbruk av andre rusgifter.

Land som har høyt alkoholforbruk, slipper ikke unna med mindre narkotikaproblemer.

ALKOHOL OG NARKOTIKA HAR ULIK PLESS I VÅR KULTUR

- Alkohol har en tusenårig tradisjon i Norge - illegale narkotiske stoffer kom først for noen tiår siden.
- Alkohol er en lovlig rusgift - narkotika er forbudt.
- Alkohol er sosialt akseptert og brukt av mange - folk flest godtar ikke narkotikabruk.

SE PÅ HELHETEN

En effektiv rusgiftpolitikk:

- tar både alkohol og narkotika like alvorlig
- ser de ulike stoffene i sammenheng
- setter i verk spesifikke tiltak på de forskjellige problemområdene.

ET HINDER FOR UTVIKLING

De sosiale bevegelsene som gjennom et hundreår skapte velferdssamfunnet, så på alkohol som et hinder for utvikling:

- Arbeiderbevegelsen
- Avholdsbevegelsen
- Kvinnebevegelsen
- Kirken
- Lekfolksbevegelsen
- Ungdomslagsrørsla

UTVIKLINGSLANDENE I DAG

- Kolonimaktens alkoholvaner adoptert.
- Forsterket av moderne globalisering av kultur og økonomi.
- Sterkt økende kjøpekraft i store befolkningsgrupper, f.eks. i Asia.
- Alkoholindustrien sterk pådriver for vestlig drikkekultur i u-land.
- Alkoholforbruket i utviklingsland er **både et fattigdomsproblem og et velstandsproblem.**
- Alkoholproblemer er i dag en alvorlig stein til byrden i utviklingslandene.

ALKOHOL – KOMMERSIELL VARE I ET GLOBALT MARKED

Markedet må reguleres politisk fordi:

- Markedet domineres av store, internasjonale aktører med storkapital.
- De internasjonale selskapene har spisskompetanse på markedsføring.
- Hvert år brukes store pengebeløp til markedsføring overfor forbrukerne og til påvirkning av politikerne.
- De kommersielle interessene ønsker flest mulig markedsløsninger og minst mulig inngripen fra politiske myndigheter.
- Alkoholindustrien arbeider aktivt for å bli en anerkjent partner i helse- og sosialpolitikken.
- Politikerne må sikre at hensynet til helse, velferd og sosial trygghet kommer foran økonomiske interesser.

BYDELEN - KOMMUNEN, NORGE, EUROPA, VERDEN

Større bevissthet rundt behovet for en mer restriktiv alkoholpolitikk i mange land, særlig i Mellom- og Sør-Europa:

- Kunnskap om kostnadene ved deres tradisjonelle alkoholvaner.
- Konsekvensene av en ny fyllekultur blant ungdom.

EU, WHO og Verdensbanken ber nasjonale myndigheter ta alkoholproblemene på alvor.

NORGE IKKE ALENE

- Norge er ikke alene om å tenke og handle bevisst i forhold til alkoholproblemene.
- Vi kan påvirke andre land like mye som de påvirker OSS.
- Behovet for en sterk alkoholpolitisk innsats lokalt og nasjonalt vil bare øke i årene som kommer.

EN FEST OG EN PLAGER

Alkoholen tar stadig større plass i det offentlige rom:

- Færre hvite alkoholfrie soner i samfunnet – mer drikkepress.
- Alkoholproblemer betydelig belastning for helsevesen, politi, rettsapparatet og det sosiale hjelpeapparatet.
- Kommersiell markedsføring og redaksjonell omtale av alkohol får stadig større plass i kulturliv, sport, underholdning og media.
- Fulle folk sjenerer og plager mange uskyldige tredjepersoner.

VI MÅ BESTEMME OSS

- Hvor stor plass skal vi la fylla legge beslag på i det offentlige rom?
- Hvor store ulemper skal vi som samfunn godta?